Brusselse Ordonnantie van 13 december 2018

Fiscale gevolgen van het nieuwe erfrecht in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Beknopte vergelijking tussen de door de Gewesten aangenomen maatregelen

Eléonore Maertens de Noordhout[1]

Op 13 december 2018[2] heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een ordonnantie aangenomen ter aanpassing aan het nieuwe erfrecht van zijn Wetboek der registratierechten en van zijn Wetboek der successierechten[3]. De daartoe aangenomen maatregelen zijn retroactief in werking getreden op dezelfde datum als het nieuwe erfrecht, zijnde op 1 september 2018.

De aangenomen aanpassingen zijn wel beperkt[4]. Zoals het Waals Gewest, heeft het Brussels Gewest haar fiscale wetgeving alleen aangepast inzake de vermelding van eerdere schenkingen in een nieuw toegelaten erfovereenkomst[5] of in een overeenkomst die de aard van de schenking (zijnde voor inbreng vatbaar of als vooruitmaking) beoogt te wijzigen[6]. Ter herinnering maken die erfovereenkomsten het mogelijk voor een ouder en eventueel diens echtgenoot (al dan niet ouder van de kinderen) om samen met zijn/hun kinderen in een overeenkomst onder andere een evenwicht tussen eerdere gedane schenkingen, in de overeenkomst te verlijden schenkingen, en andere soorten begunstigingen te laten vaststellen. In een erfovereenkomst is het ook mogelijk voor erfgenamen om aan hun recht tot inkorting ten opzichte van een eerdere gedane schenking te verzaken.

Omdat die (erf)overeenkomsten de authentieke vorm moeten aannemen en geregistreerd worden, heeft het Brussels Gewest (na het Vlaams[7] en Waals[8] Gewest) gepreciseerd dat de vermelding van eerdere gedane schenkingen (niet geregistreerde onrechtstreekse schenkingen, handgiften of buitenlandse authentieke schenkingen) in die authentieke akten niet per se een titel ging uitmaken voor de perceptie van schenkingsrechten.

In het *Waals* Gewest geldt de vrijstelling enkel in zoverre de partijen de toepassing ervan uitdrukkelijk vragen en verklaren dat de in de (erf)overeenkomst vermelde schenkingen deze (erf)overeenkomst zijn voorafgegaan. In het andere geval zal schenkingsrechten worden geheven op voormelde schenkingen.

Het nieuw artikel 131*bis* van het *Brussels* Wetboek der registratierecht stelt dat de in een (erf)overeenkomst vermelde eerdere schenkingen vrijgesteld van schenkingsrechten zullen zijn op voorwaarde dat de partijen in de akte of onderaan op de akte verklaren dat de schenkingen hebben plaatsgevonden vóór de datum waarop de (erf)overeenkomst werd gesloten. Daarnaast stelt het nieuw artikel 131*bis* Br.W.Reg. dat de vrijstelling niet van toepassing is indien de partijen *uitdrukkelijk* verklaren dat de vermelding van

1. Advocaat (Tiberghien advocaten).
2. Ordonnantie van 13 december 2018 tot wijziging van de art. 921, 131*bis* en 212*bis* van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten en van art. 7 van het Wetboek der successierechten, *BS* 21 december 2018.
3. Ingevoerd door de wet van 31 juli 2017, aangepast door de wet van 22 juli 2018, beiden in werking getreden op 1 september 2018.
4. In vergelijking met de door het Vlaams Gewest aangenomen maatregelen in haar decreet van 6 juli 2018 tot modernisering van de erf- en schenkbelasting, aangepast aan het nieuwe erfrecht, *BS* 20 juli 2018.
5. Art. 1100/1 tot 1100/7 BW.
6. Art. 843/1 BW.
7. Art. 2.8.3.0.5. VCF, ingevoerd door Decreet van 6 juli 2018 tot modernisering van de erf- en schenkbelasting, aangepast aan het nieuwe erfrecht, *BS* 20 juli 2018.
8. Art. 131*sexies* W.W.Reg., ingevoerd door Decreet van 19 juli 2018 houdende diverse fiscale bepalingen, *BS* 24 augustus 2018; art. 131*sexies* W.W.Reg.

this jurisquare copy is licenced to Tiberghien

de eerdere schenking beoogt om voor de heffing van de schenkingsrechten een titel van schenking te verschaffen.

De redactie van dit nieuw artikel is een beetje onduidelijk. Men stelt zich dan de vraag naar de fiscale behandeling van een eerdere gedane schenking vermeld in een (erf)overeenkomst zonder uitdrukkelijke verklaring in de akte dat de schenking vóór de datum van de (erf)overeenkomst heeft plaatsgevonden. Hoe dan ook kan die onduidelijkheid worden opgevangen door in ieder geval een vermelding in die zin (bedoeling om een titel te schaffen of niet) te laten opnemen in de akte.

Opmerkelijk is ook dat het *Waals en Brussels Gewest* beiden artikel 7 W./Br.W.Succ. ook hebben aangepast om te preciseren dat nieuwe vrijstelling van het schenkingsrecht, voorgeschreven respectievelijk door het nieuw artikel 131*sexies* W.W.Reg. en het nieuw artikel 131*bis* Br.W.Reg., de toepassing van artikel 7 W./Br.W.Succ. niet uitsluit. Zodoende blijven schenkingen binnen de drie jaar vóór het overlijden, die in een erfovereenkomst opgenomen zijn, maar niet aan schenkingsrechten onderworpen zijn, toch nog belast met successierechten. De redacteurs van het ontwerp van de Brusselse ordonnantie hebben in de voorbereidende werken daarbij gepreciseerd: *"zonder aanpassing van dit artikel zouden de schenkingen die op basis van het nieuwe artikel 131bis van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten worden vrijgesteld, logischerwijze buiten de toepassing van de in deze bepaling voorziene fictie vallen"*[9].

Voor het *Vlaams Gewest* geldt de vrijstelling van schenkbelasting automatisch mits er in de akte bevestigd is dat de schenking vóór de datum van de (erf)overeenkomst heeft plaatsgevonden. Wensen de Vlaamse belastingbetalers wel de eerdere schenkingen te laten onderwerpen aan schenkbelasting, dienen ze hiertoe een uitdrukkelijk verzoek te uiten in de (erf)overeenkomst. Het Vlaams Gewest achtte het verder niet nodig om artikel 2.7.1.0.5 VCF (oud artikel 7 Vl.W.Succ.) te wijzigen. Uit de voorbeelden van de toepassing van de nieuwe ingevoegde vrijstelling in de parlementaire werkzaamheden blijkt wel uit dat zeker de bedoeling is om deze fictie onaangetast te laten spelen[10].

Tevens heeft het Vlaams Gewest een reeks andere aanpassingen in het kader van het nieuwe erfrecht aangenomen, die thans niet in de andere Gewesten werden doorgevoerd, zijnde onder andere de opheffing van oud artikel 2.7.7.0.3. VCF bij vrijwillige erfenissprong[11], en de belasting met erfbelasting van het nieuwe wettelijk opvolgend vruchtgebruik van artikel 858 *bis*, § 3 BW[12]. In het Waals en Brussels Gewest bestaat er, tot op de dag van vandaag, niet dezelfde vrijstelling bij vrijwillige erfenissprong[13]. Verder wordt het voortgezet vruchtgebruik, bij gebrek aan afwijkende bepaling, in principe niet belast met successierechten.

De fiscale gevolgen van het nieuwe erfrecht zijn nu in de drie Gewesten aan bod gekomen. Vlaanderen, Brussel en Wallonië hebben hun fiscaliteit aangepast aan de meest dringende vragen die door de nieuwe wetgeving inzake erfenissen en giften zich stelden, met resultaten die soms lijnrecht tegenover elkaar staan. De fiscale gevolgen van sommige schenkingen, zowel toekomstige als voorgaande, evenals van testamenten en erfovereenkomsten, dienen bijgevolg meer dan ooit geval per geval en Gewest per Gewest te worden geanalyseerd.

9. Ontwerp van ordonnantie tot wijziging van de artikelen 921, 131bis en 212bis van het Wetboek der registratie, hypotheek- en griffierechten en van artikel 7 van het Wetboek der successierechten, *Parl.St.* Br.Parl. 2018-19, nr. A-730/1, 6.

10. Ontwerp van decreet tot modernisering van de erf- en schenkbelasting, aangepast aan het nieuwe erfrecht, *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1584-1, 16, en precisering daarbij dat: *"De begiftigde kan er ook voor opteren geen fiscale verklaring te doen. De erfovereenkomst verleent dan geen titel aan deze schenking. Bijgevolg zal er geen schenkbelasting verschuldigd zijn bij de registratie van de erfovereenkomst. Maar bij overlijden van de erflater binnen de drie jaar na de kwestieuze schenking zal er wel aanleiding zijn tot toepassing van het vermelde artikel 2.7.1.0.5, met de heffing van de erfbelasting tot gevolg."*

11. Art. 2.7.7.0.3. VCF, opgeheven door decreet van 8 december 2017, *B.S.* 14 december 2017, bepaalde dat, in geval van verwerping van een nalatenschap, de erfbelasting verschuldigd door de personen die van de verwerping genieten niet lager mocht zijn dan de erfbelasting die de verwerpende erfgenaam had moeten betalen.

12. Art. 2.7.1.0.2. VCF.

13. Art. 68 Br./W.W.Succ.: *"In geval van verwerping van een intestaat-aandeel, van een uiterste wilsbeschikking, of van een contractuele erfstelling, mag het recht, verschuldigd door de personen die daarvan het voordeel genieten, niet lager zijn dan het recht, dat de verwerper had moeten betalen."*

this jurisquare copy is licenced to Tiberghien